

Bratislava, 12. júna 2017

SADA zefektívňuje boj proti dopingu, najviac testov absolvovali Sagan a Tóth

BRATISLAVA - Užívanie dopingu už dlhé roky patrí medzi hlavné problémy športu na celom svete. Na Slovensku boj proti zakázaným podporným látkam zastrešuje Antidopingová agentúra Slovenskej republiky (SADA). Tá vlni vykonala viac ako 500 odberov. Porušenia antidopingových pravidiel sa v roku 2016 dopustili piati slovenskí športovci, dva prípady sú ešte v štádiu riešenia.

SADA sa vlni sústredila najmä na mimo súťažné testovanie vrcholových športovcov pred olympijskými hrami v Rio de Janeiro, futbalovej reprezentácie pred EURO 2016, ako aj na súťažné a mimo súťažné testovanie rizikových športov. Agentúra z roka na rok zvyšuje počet odberov moču. V roku 2014 to bolo 387, o rok neskôr 432 a vlni až 508. *"Až 311 odberov sme urobili vo vlastnej réžii, z toho 131 bolo počas súťaží a 180 mimo súťaží. Ďalších 197 sme robili v spolupráci s národnými a medzinárodnými zväzmi a federáciami. Išlo o podujatia nielen národného, ale aj európskeho a svetového významu. Z dôvodu konania olympijských a paralympijských hier sme testovali širší výber slovenských reprezentantov. Takisto sme pred odchodom na EURO robili testy národnému futbalovému tímu,"* bilancuje vlnajšia rok riaditeľka SADA Žaneta Csáderová.

Odbery moču vykonali v jednotlivých športoch nasledovne (top 10): futbal 49, atletika 44, plávanie 28, rýchlostná kanoistika 21, ľadový hokej 18, kulturistika a fitness 18, zápasenie 14, vodný slalom 11, box 11, športová streľba 9. Najčastejšie testovanými boli tí najlepši - dvojnásobný majster sveta v cestnej cyklistike Peter Sagan (39 odberov) a olympijský šampión v chôdzi na 50 km Matej Tóth (10).

SADA postupne získava skúsenosti aj s odbermi krvi a vytvára zázemie pre ich navyšovanie. V roku 2016 sa mierne zvýšil počet odberov pre potreby biologického pasu športovca (ABP) i na zistenie rastového hormónu (GH). Spolu takýchto odberov agentúra vykonala 25.

Vyhodnotenie dopingových kontrol

Porušenia antidopingových pravidiel sa vlni na Slovensku dopustili hráči ľadového hokeja, kulturista a športovci naturálnej kulturistiky - celkovo išlo o päť prípadov. Dva prípady, v boxe a zápasení, sú ešte v štádiu vyšetrovania. Z pohľadu používania zakázaných látok boli nájdené kanabinoidy, anabolické látky, hormonálne a metabolické modulátory a peptidové hormóny. Medzi porušenia antidopingových pravidiel patrí aj odmietnutie dopingovej kontroly alebo manipulácia so vzorkami.

Lekár a dopingový komisár MUDr. Ľubomír Gulán upozorňuje, že pre užívanie spoločenských drog sú najviac rizikové kolektívy a mládež. *"Okrem štandardných testov moču alebo krvi v akreditovanom laboratóriu WADA robíme aj tzv. skriningové testy. Dokážu takmer okamžite odhaliť vybrané látky v moči, ktoré sú počas súťaže zakázané. Využívame najmä viacparametrové testy „Multi“ a jednoparametrové testy „THC“. Toto testovanie robíme najmä pri kolektívnych športoch, aj pri mládežníckych kategóriách. Kolektívy a mládež sú totiž najviac rizikové pre užívanie spoločenských drog,"* vraví Gulán.

Terapeutické výnimky

V roku 2016 bol nosnou časťou zakázaných látok a ich vzťahu k liekom registrovaným na Slovensku, projekt vytvorenia databázy (www.zakazanelatky.sk). Prostredníctvom projektu si môžu športovci vyhľadať liek a overiť prítomnosť zakázanej látky. Väčšina odkonzultovaných liekov pracovníkmi SADA neobsahovala zakázanú látku, v niektorých prípadoch boli odporučené zmeny medikácie. Vlni agentúra udelila jednu terapeutickú výnimku pre zakázanú látku vilanterol.

Vzdelávanie a osвета

Dôležitým poslaním SADA je aj poskytovanie informácií, výchovná, poradenská a osvetová činnosť v súvislosti s bojom proti doping. Mladí športovci by si mali čo najskôr uvedomiť, že prípadné užívanie zakázaných látok môže negatívne ovplyvniť celú ich kariéru. Agentúra pripravila prednášku o rizikách doping aj pre slovenských hokejistov do 18 rokov, ktorí sa v úvode roka pripravovali na MS svojej kategórie v Poprade a Spišskej Novej Vsi.

"Prednášku antidopingovej agentúry sme si vyžiadali z viacerých dôvodov. Mladí športovci, a to nielen hokejisti, si totiž často neuvedomia, že doping môže ukončiť ich kariéru v postate hneď na jej začiatku. V hokeji sa našťastie doping neobjavuje až tak často, napriek tomu treba stále myslieť napríklad na rôzne suplementy, ktoré hráči používajú. Športovec si nemusí v prvej chvíli uvedomiť, že doplnok stravy, ktorý si kupuje od kamaráta, môže byť kontaminovaný. Práve v tom vidím ja osobne veľké riziko. Aj to je jeden z dôvodov, prečo sú podľa mňa tieto prednášky dôležité," zdôrazňuje tréner SR 18 Norbert Javorčík.

Skúsenosti športovcov so systémom ADAMS

ADAMS (Anti-Doping Administration and Management System – Antidopingový správny a riadiaci systém) je internetový databázový systém vytvorený Svetovou antidopingovou agentúrou (WADA). Okrem iného poskytuje informácie o jednotlivých športovcoch, ich miestach pobytu, dopingových kontrolách, terapeutických výnimkách (TUE) a prípadných sankciách voči športovcom. ADA SR Národný register pre testovanie priebežne aktualizuje. V koordinácii s národnými športovými zväzmi je v ňom aktuálne zaradených celkom 122 reprezentantov v 47 športoch a disciplínach z 26 zväzov a federácií. Vzhľadom na snahu znížiť celkový počet športovcov zaradených v tomto registri a systéme ADAMS predstavuje počet aktuálne zaradených športovcov - od januára 2016 - pokles o 13,5%.

Strieborný singlkanoista vo vodnom slalome z OH v Riu Matej Beňuš tvrdí, že športovci musia pozorne sledovať informácie ohľadom zakázaných látok a dbať na presné zapisovanie do systému ADAMS. *"Dopingové kontroly beriem už ako bežnú súčasť môjho života. Byť športovcom totiž nie je len chodiť na tréningy a súťaže, je to celý kolobeh vecí a činností, ktoré musia zapadnúť. Okrem toho, že so špecialistami konzultujeme stravu, musíme si študovať aj informácie ohľadom zakázaných látok,"* hovorí Matej Beňuš, ktorého dopĺňa plážová volejbalistka Dominika Nestarcová: *„Všetci vieme, že zoznamy sa každý rok rozširujú a je na nás, či zbytočne ohrozíme svoju kariéru, alebo to budeme dôrazne sledovať a vyhneme sa problémom. To isté platí aj o nahlasovaní sa do systému, pretože mám s tým skúsenosť, že som na to zabudla. Prišla kontrola a ja som nebola doma. Preto som sa poučila a teraz to už beriem to ako rutinu."*

Novinkou je, že aj športovci môžu dať spätnú väzbu na dopingových komisároch. Iniciatíva vyšla od SADA a cieľom je skvalitnenie činnosti agentúry vzhľadom na ISO štandardy. Testovaných sa pýtajú, či neboli porušené ich práva, prípadné etické záležitosti, ide o tzv. "dotazníky spokojnosti".